

Hallituksen esitys eduskunnalle vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä ampuma-aselain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetuttua lakia ja ampuma-aselakia. Muutosten tarkoituksena on mahdollistaa nykyistä laajemmin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämässä ampumakoulutuksessa. Lisäksi esityksen tarkoituksena on mahdollistaa monipuolisemman ampumakoulutuksen järjestäminen kyseisessä toiminnassa. Edelleen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle osallistujien lähettäminen ulkomaisten asevoimien ja kansainvälisten organisaatioiden järjestämään sotilaalliseen koulutukseen sekä tarkentaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla järjestämän koulutuksen sääntelyä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	6
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	7
6 Lausuntopalaute	8
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
8 Lakia alemman asteinen sääntely	13
9 Voimaantulo	15
10 Toimeenpano ja seuranta	15
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	15
LAKIEHDOTUKSET	18
vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta.....	18
ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta	21
LIITTEET	23
RINNAKKAISTEKSTIT	23
vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta.....	23
ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta	28

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Puolustusselonteossa 2021 todetaan, että reservin koulutusta tehostetaan kehittämällä eri harjoitusmuotoja: kertausharjoituksia, Puolustusvoimien vapaaehtoisia harjoituksia, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta sekä reserviläisten omatoimista osaamista mukaan lukien ampumaharjoittelun mahdollisuudet.

Turvallisuusympäristön muutosta koskevassa selonteossa (VNS 1/2022 vp) todetaan, että ”vapaaehtoista maanpuolustusta tehostetaan osana paikallispuolustuksen kehittämistä ja reservin koulutusta. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) toimintaa tehostetaan vuonna 2022 kaksinkertaistamalla koulutuspäivät, kehittämällä ase- ja ampumakoulutuksen edellytyksiä sekä käynnistämällä lainsäädännön uudistus. Samalla kehitetään kansalaisten mahdollisuuksia osallistua maanpuolustukseen ja lisätään MPK:n reserviläiskouluttajien käyttöä Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa sekä kertausharjoituksissa. Puolustusvoimien ja MPK:n välistä operatiivista kumppanuutta syvennetään kehyskaudella 2023–2026 normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tarpeiden mukaisesti”.

Eduskunnan puolustusvaliokunta on 31.3.2022 antanut pöytäkirjalausuman koskien vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämistä. Lausumassa on muun muassa todettu, että ”Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan seurauksena Suomen turvallisuusympäristö on huonontunut. Kansalaisten kiinnostus vapaaehtoista maanpuolustusta kohtaan on moninkertaistunut. Tässä tilanteessa on tarve merkittävästi lisätä kertausharjoituksia, mutta myös parantaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä. Maanpuolustuskoulutusyhdistys pystyy kaksinkertaistamaan nykyisten koulutuspäivien määrän noin 100 000 koulutuspäivään jo tämän vuoden aikana. Valiokunta pitää tärkeänä, että tämä tavoite myös saavutetaan. Tämä vaatii noin 4 miljoonan euron lisäpanostusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön tiettyjen säännösten kiireellistä tarkistamista.

Puolustusvaliokunnan mukaan muutostarpeet kohdistuvat esimerkiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) annetun lain lukuun 4 a, ja erityisesti tarpeeseen tarkastella lain 22 g §:ää (Puolustusvoimien tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle). Kyseinen pykälä rajaa nykyään Puolustusvoimien aseilla ampumisen pois Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämistä harjoituksista, kylmäharjoittelu aseilla on mahdollista. Valiokunta korostaa, että ampumaharjoittelu on keskeisen tärkeä osa vapaaehtoista maanpuolustusta ja sitä pitää pystyä tekemään aseilla, joita reserviläiset käyttäisivät muutenkin kriisitilanteessa. Aseiden käsittelyn Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulustuominnassa on tapahduttava Puolustusvoimien valvonnassa.”

Myös Maanpuolustuskoulutusyhdistys on esittänyt puolustusvaliokunnan kuvaamien muutostarpeiden kanssa yhteneviä kehitysehdotuksia.

Puolustusvaliokunta on edellä todetun lisäksi pitänyt tarpeellisena sen selvittämistä, miten Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vapaassa yhdistystoiminnassa järjestettävä koulutus voitaisiin säätää yhdistyksen julkiseksi hallintotehtäväksi. Kyseinen kehitystarve on tarkoitus käsitellä erikseen asetettavassa esiselvityshankkeessa yhdessä muiden enemmän valmistelua edellyttävien kehitysehdotusten kanssa.

1.2 Valmistelu

Esityksen perusvalmistelu on toteutettu puolustusministeriön asettamassa valmistelutyöryhmässä, jossa on ollut edustus puolustusministeriöstä, sisäministeriöstä, Pääesikunnasta, Poliisihallituksesta ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä. Työryhmässä on myös kuultu Rajavartiolaitoksen edustajaa asiantuntijana.

2 Nykytila ja sen arviointi

Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa Puolustusvoimien ampuma-aseiden käsittelyn Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Näiden ampuma-aseiden sekä Puolustusvoimien patruunoiden käyttäminen ammuntaan ei ole ollut sallittua. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tarpeen ja kysynnän voimakas lisääntyminen Venäjän hyökättyä Ukrainaan on saanut aikaan tarpeen lisätä kyseisen koulutuksen tarjontaa. Yhtenä osana koulutuksen tarjonnan lisäämisessä on Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden ja patruunoiden käytön salliminen tässä koulutuksessa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on 400 itselataavaa ja yli 10 patruunan irrotettavaa latauslaitetta käyttävää pitkäpiipuista asetta. Aseiden elinkaari on osoittautumassa saatujen kokemusten perusteella odotettua lyhyemmäksi. Näiden lisäksi on pistooleita ja muita yksittäisiä aseita. Yhdistys ei ole pystynyt merkittävässä määrin käyttämään hyödyksi jäsenjärjestöjensä ampumaaseita. Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjesti vuonna 2021 320 sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ammuntakurssia. Näiden lisäksi osaan Puolustusvoimien hyväksymiin sotilaallisia valmiuksia palvelevien koulutusten koulutusohjelmiin sisältyy ammuntoja, joissa käytetään nykyisin yhdistyksen ampumaaseita, jotka eivät sisälly edellä esitettyyn lukuun. Sotilaallisia valmiuksia palvelevien ammuntojen määrä on noussut merkittävästi vuodesta 2020, kun yhdistys on saanut koulutettua ammunnanjohtajia vuoden 2020 alussa voimaan tulleen lain mukaisesti.

Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttöä koskeva sääntely on ampuma-aselain ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain välillä osin epäselvä. Ampuma-aselakia ei kyseisen lain 17 §:n nojalla sovelleta sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa käytettäessä Rajavartiolaitoksen ampumaaseita. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki ei ole kuitenkaan sisältänyt yksiselitteisiä säännöksiä näiden ampuma-aseiden käytöstä tässä koulutuksessa.

Voimassa oleva vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki rajoittaa sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa annettavan ampumakoulutuksen sisältöä siten, ettei tilanteenmukaisen ja taktisen ammunnan kouluttaminen ole mahdollista. Kyseistä rajoitusta ei voida pitää tässä turvallisuustilanteessa tarkoituksenmukaisena.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla annettavaa koulutusta koskeva sääntely on jäänyt edellisessä lakiuudistuksessa epäselväksi ja osin puutteelliseksi. Kyseistä sääntelyä on tarpeen tarkentaa.

3 Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on sallia Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampumaaseiden, aseiden osien ja patruunoiden käyttäminen tietyin rajoituksin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutustoiminnassa. Esityksen tavoitteena on myös kehittää sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen sisältöä. Edelleen esityksen tavoitteena on selkeyttää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla annettavan koulutuksen sääntelyä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksen keskeisenä ehdotuksena on Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunoiden käytön mahdollistaminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Lisäksi ehdotuksen keskeisenä ehdotuksena on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämän sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen sisällöllinen laajentaminen. Edelleen esityksen keskeisenä ehdotuksena on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailta tapahtuvan koulutustoiminnan sääntelyn selkeyttäminen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Arvion mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys pystyisi kohdentamaan sen nykyisistä ampuma-aseista noin 30 % sellaisille paikkakunnille, joissa ei ole Puolustusvoimien joukko-osastoa. Käytännössä aseita kohdennetaan Pohjanmaan maanpuolustuspiiriin kolmesta eteläisestä piiristä sekä alueellisesti sisäisiä kohdennuksia neljän eri maanpuolustuspiiriin sisällä. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampuma-aseiden vapauttaminen Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimipisteiden läheisyydestä olevilta koulutuspaikoilta tarkoittaa sitä, että sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ampumakoulutusta olisi mahdollista antaa entistä suuremmalla alueella.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevia ammuksia on tarkoitus lisätä tasaisesti uudistuksen toteuttua. Koulutusmäärien lisäämiseen vaikuttaa nyt esitettävien säädösmuutosten lisäksi myös muun muassa se, miten saadaan koulutettua uusia ammunnanjohtajia mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja Puolustusvoimien toimintaan. Alkuvaiheessa vaikutuksena arvioidaan olevan toiminnan tuplaaminen. On syytä huomata, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen ammunnan johtajia käytetään myös Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa ja kertausharjoituksissa ammunnan johtajina. Sotilaallisia valmiuksia palvelevat ammunnat antavat mahdollisuuden harjaantua ja kehittää ammunnan johtajien ammattitaitoa, josta myös Puolustusvoimat hyötyy.

Tarkoituksena on, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestäisi tämän lain mukaista ampumakoulutusta vuositasolla reserviläisille keskimäärin 2 kertaa viikossa yhden joukko-osaston alueella. Kun Puolustusvoimien joukko-osastoja on 12, niin tämä tarkoittaisi 288 koulutustapahtumaa vuodessa (12 x 24). Laskennallisesti jokaisen koulutukseen osallistuvan arvioidaan ampuvan noin 50 patruunaa harjoituksessa ja yhdessä harjoituksessa voisi enintään olla 40 osallistujaa. Tämä tarkoittaisi patruunakulutuksen osalta noin 2000 patruunaa per koulutustapahtuma (40 x 50). Yhteensä tämä tarkoittaisi 576.000 Puolustusvoimien patruunan kulutusta vuodessa (288 x 2000). Lähtökohtaisesti jokaisessa tapahtumassa, jossa käsitellään Puolustusvoimien ampuma-aseita ja patruunoita tulisi olla paikalla vähintään yksi Puolustusvoimien virkamies valvojana sekä ampuma-aseiden ja patruunoiden noutoon ja palautukseen liittyen varastohenkilö. Näin ollen perustilanteessa yksi koulutustapahtuma vaatii kahden Puolustusvoimien palkattuun henkilöstöön kuuluvan työpanosta. Mikäli kyse on ammunnoista, jotka toteutetaan Puolustusvoimien harjoitus- ja ampuma-alueilla, tarvitaan edellä mainitun henkilöstön lisäksi yksi palkattuun henkilöstöön kuuluva niin kutsutun varoupeerin tehtäviin.

Yksi Puolustusvoimien rynnäkkökiväärin patruuna maksaa noin 0,7 euroa. Esitetyn arvion mukaan Puolustusvoimien edellä kuvattuihin palkatun henkilöstön tehtäviin liittyvän henkilöstökustannuksen määrä vuodessa vuonna 2023 on 61.305 euroa. Vertailukelpoinen tuntihinta henkilökunnalle olisi näin ollen noin 31,34 euroa per henkilö (61.305 / 12 / 163). Kyseisessä laskelmassa 163 edustaa henkilöstökulujen laskennassa käytettävää kertointia. Kyseinen tuntihinta ei sisällä ylityö- ja haittatyövaikutuksia. Kolmella henkilöllä laskettuna yhden ampumapäivän kustannus Puolustusvoimille olisi siis noin 752,16 e (3 x 8 x 31,34). kyseisessä laskelmassa luku 8 edustaa työmäärää tunteina. On syytä huomata, että koulutukset tapahtuvat käytännössä aina viikonloppuisin, jolloin luvusta vielä puuttuvat viikonlopputyöhön liittyvät korvaukset.

Yksi Puolustusvoimien paukkupatruuna maksaa noin 0,4 euroa. Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestää vuodessa 36 tapahtumaa, joissa kyseisiä patruunoita käytetään. 60 osallistujaa kuluttaa arviolta 3.600 patruunaa yhdessä harjoituksessa. Näin ollen vuodessa paukkupatruunoita kulutetaan noin 130.000-150.000 patruunaa. Arvion mukaan 150.000 patruunaa maksaisi noin 60.000 euroa.

Yhden ampumakoulutuskerran kustannus Puolustusvoimille olisi toisin sanoen 1400 euroa patruunoista ja 752,16 euroa henkilöstökuluista eli yhteensä 2.152,16 euroa. Kun koulutuskertoja arvioidaan olevan vuodessa edellä todettu määrä eli 288 olisi vuosikustannus 619.822,08 euroa (288 x 2.152,16). Kun kyseiseen ammuntaan lisätään arvioidut muun muassa viikonlopputyöstä johtuvat korvaukset olisi kokonaiskustannus noin 960.000 – 1.060.000 euroa vuodessa. Ammuntojen järjestelyissä on monesti mahdollista hyödyntää samanaikaisesti järjestettävistä kursseista saatavia mittakaavaetuja. Näin ollen kyseisen luvun arvioidaan esittävän toiminnan enimmäislisäkustannusta.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen patruunoiden käytön mahdollistaminen helpottaisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen patruunahankintaa, koska vapailta markkinoilta hankittavissa patruunoissa on saatavuusongelmia. Niin sanottujen Puolustusvoimien paukkupatruunoiden käyttömahdollisuus parantaisi myös sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisällön todenmukaisuutta ja parantaisi valmistavan ase- ja ampumakoulutuksen tasoa. Ampujat pääsisivät harjoittelemaan niillä aseilla, joita he käyttävät poikkeusoloissa. Ase- ja ampumakoulutus on yksi keskeisimmistä reserviläisen taidoista. Koulutus kiinnostaa ja sen kautta on mahdollista saada henkilöitä mukaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen. Ammunnat ovat yksi keskeinen rekrytointiväline.

Tässä esitetyt taloudelliset vaikutukset on otettu huomioon vuoden 2022 lisätalousarvioesityksessä numero 2 (LTAE II).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Työryhmässä on arvioitu vaihtoehtoisena toteuttamistapana ampuma-aseita koskevan lisätarpeen järjestämistä täysimittaisesti uusien ampuma-aseiden hankkimisena Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Tätä ei kuitenkaan pidetä kustannustehokkaan vaihtoehtona verrattuna Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen olemassa olevien ampuma-aseiden hyödyntämiselle. Patruunoiden osalta on myös arvioitu lisäpatruunatarpeen kattamista täysmääräisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen omin toimin lisärahoituksella. Patruunoiden markkinatilanne on Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle kuitenkin siten vaikea, ettei tarvetta ole mahdollista täyttää täy-

simääräisesti yksityisiltä markkinoilta käsin. Lisäksi yksityisiltä markkinoilta hankittavia patruunoita ei voida käyttää Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseissa ja toisaalta näiden viranomaisten patruunoita ei voida käyttää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen aseissa.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Ruotsi

Vapaaehtoinen maanpuolustus katsotaan Ruotsissa kokonaismaanpuolustuksen osa-alueeksi ja siitä säädetään asetuksella vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (förförordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet) ja asetuksella vapaaehtoisille maksettavista korvauksista (förförordning (1994:523) om förmåner till frivilliga). Vapaaehtoista maanpuolustusta ohjaa osin Ruotsin puolustusvoimien pääesikunta ja osin kokonaisturvallisuuden kriisinhallintavirasto MSB (Myndigheten för samhällskydd och Beredskap). Vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitus tulee Ruotsissa pääosin puolustusbudjetista.

Kodinturvasta säädetään Ruotsissa erikseen kodinturva-asetuksella (hemvärnetsförförordning (1997:146)). Kodinturvajoukot ovat osa paikallispuolustusta ja niiden pääasiallisena tehtävänä on kriittisen infrastruktuurin suojaaminen. Lisäksi kodinturvajoukkojen on pystyttävä tukemaan Ruotsin puolustusvoimien operatiivisia joukkoja eri tehtävissä, erityisesti suojaamalla toimintaa valmiutta kohotettaessa. Rauhan aikana kodinturvajoukot antavat tarvittaessa virka-apua muille viranomaisille. Kodinturvajärjestelmän budjetti oli vuonna 2015 yhteensä noin 185 miljoonaa euroa. Järjestelmä tuotti noin 22 000 sotilasta, jotka muodostivat 46 prosenttia Ruotsin puolustusvoimien vahvuudesta. Kodinturvajoukkojen tuottamiseen sitoutui alle viisi prosenttia puolustusvoimien voimien palkatusta henkilöstöstä.

Ruotsin ampuma-aselain (Vapenlag (1996:67)) 11 kappaleen 1 §:n ja ampuma-asetuksen (Vapenförförordning (1996:70)) 2 kappaleen 2 §:n mukaisesti Ruotsissa ei vaadita lupaa ampuma-aseen hallussapitoon sellaisten valtion omistamien ampuma-aseiden osalta, jotka valtio on luovuttanut sotilaalliseen maanpuolustukseen osallistuvalla tai vapaaehtoisille maanpuolustusjärjestöille.

Norja

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja kodinturvasta säädetään Norjassa puolustuslaissa (lov om verneplikt og tjeneste i Forsvaret, LOV-2016-08-12-77). Kodinturvajoukot toimivat Norjan puolustusvoimien komentajan alaisuudessa ja ovat luonteeltaan nopeasti perustettava valmiusjoukko. Kodinturvajoukkojen päätehtäviä ovat kansallinen kriisinhallinta, aluepuolustus paikallistasolla, tärkeiden kohteiden suojaaminen ja valvonta sekä siviiliyhteiskunnan tukeminen. Kodinturvajoukkojen sodanaikaiseen toimintaan kuuluisi myös vastarinnan jatkaminen maan miehityksessä osissa.

Kodinturvajoukkoihin tuotetaan vuosittain noin 4 500 kodinturvareserviläistä. Operatiivisiin yksiköihin hakeutuvalla edellytetään suoritettua varusmiespalvelusta ja nuhteettomuutta. Valintaprosessi sisältää turvallisuusselvityksen sekä fyysistä kuntoa, asennetta ja motivaatiota mitaavia testejä. Kodinturvajoukkojen vuosittaiset määrärahat ovat noin 130 miljoonaa euroa ja ne sisältyvät Norjan puolustusbudjettiin.

Kodinturva ylläpitää Norjassa lisäksi vapaaehtoista kodinturvanuorisjärjestöä (Heimevern-sungdomen) 16–21-vuotiaille nuorille, jotka saavat järjestössä tietoa maanpuolustuksesta ja kodinturvasta.

Tanska

Kodinturvasta säädetään Tanskassa kodinturvalaissa (Bekendtgørelse af lov om hjemmevernet hjemmeværn, LBK nr 198 af 09/02/2007). Kodinturva osallistuu maa-, meri- ja ilmavoimien tehtävien täyttämiseen ja sitä ohjaa Tanskan puolustusministeriö. Merivoimakodinturva osallistuu merialueiden valvontaan sekä pelastus- ja ympäristönsuojelutehtäviin. Ilmavoimakodinturva puolestaan suorittaa etsintöjä, valvontaa, tiedustelua ja kuljetustehtäviä sekä tukee ilmavoimia suojaamalla ja valvomalla lentotukikohtia.

Kodinturvajoukkoihin voivat Tanskassa hakeutua 18 vuotta täyttäneet Tanskan kansalaiset ja muut henkilöt, jotka ovat asuneet Tanskassa vähintään viiden vuoden ajan. Ellei henkilöllä ole aiempaa sotilaskoulutusta, hänen on suoritettava sotilaallinen peruskoulutus ensimmäisen kolmen palvelusvuoden kuluessa.

Tanskan kodinturvajoukkojen määrärahat ovat noin 60–70 miljoonaa euroa vuodessa ja ne sisältyvät puolustusmäärärahoihin.

Viro

Vapaaehtoista maanpuolustusta harjoitetaan Virossa suojeluskunnassa, joista säädetään suojeluskunnasta annetussa laissa (kaitseliidu seadus, 2013). Laissa säädetään suojeluskuntien harjoittelusta, sodan ajan joukkojen tuottamisesta ja perustamisesta, suojeluskunnan vartiointitehtävistä, muiden hallinnonalojen tukemisesta sekä nuorisotyöstä. Suojeluskunnan sodan ajan organisaatio ja siihen liittyvä koulutus toimii Virossa suoraan puolustusvoimien komentajan alaisuudessa.

Suojeluskunta toimii Virossa paikallispuolustuksen tehtävissä ja antaa virka-apua muille viranomaisille. Lisäksi suojeluskunta kouluttaa sotilaita sissitoimintaan. Suojeluskunnan aktiivijäsen on oltava 18 vuotta täyttänyt Viron kansalainen. Lisäksi suojeluskuntaan voi kuulua 7–18-vuotiaita nuorisojäseniä. Suojeluskunnan jäseneksi hakeudutaan suosittelija-menettelyn kautta.

Suojeluskunta saa noin 98 prosenttia rahoituksestaan Viron puolustusmäärärahoista. Lisäksi suojeluskunnalla on muun muassa kiinteistöjen vuokraamisesta saatavia tuloja ja jäsenmaksutuloja.

6 Lausuntopalaute

Tämä osio täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki

2 §. Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus. Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että jatkossa sotilaallisena koulutuksena ei enää pidettäisi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen patruunoilla annettavaa koulutusta, kun käytettävien ampu-
matarvikkeiden kaliiperi on enintään .338/8,6 mm. Muutos mahdollistaisi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen niin sanottujen käsiaseampumatarvikkeiden käyttämisen Maanpuolustus-

koulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämässä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Pykälässä ilmaisu Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla ja räjähteillä esitetään muutettavaksi muotoon Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla tai räjähteillä. Tarkoituksena on, että Puolustusvoimien räjähteillä annettava koulutus olisi aina sotilaallista koulutusta.

20 §. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen antaminen. Pykälän 2 momentin 5 kohta esitetään kumottavaksi. Kyseisen kohdan perusteella on voimassa olevan lain mukaan ollut kiellettyä järjestää taisteluammuntoja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Taisteluammuntojen järjestämistä koskeva kieltö on otettu lakiin perustuslakivaliokunnan lausunnon 52/2006 vp ja puolustusvaliokunnan mietinnön 3/2006 vp perusteella. Taisteluammuntojen käsite on kuitenkin jäänyt jokseenkin avoimeksi. Taisteluammuntojen käsitteen on katsottu lain toimeenpanossa käsittävän sellaisten ammuntojen järjestämisen, jotka Puolustusvoimissa toimeenpantaisiin taisteluammuntojen varomääräyksiä noudattaen. Tämä tulkinta rajaa taisteluammuntoihin paljon myös sellaisia ammuntoja, joita on mahdollista järjestää yksityisten, kuten ampumaseurojen, toimesta. Tällaisia ammuntoja ovat monet toiminnallisen ammunnan lajit, kuten sovellettu reserviläisammunta (SRA). Kun tällaisia ammuntoja on mahdollista järjestää yksityisten palveluntarjoajien toimesta, ei kyseistä rajausta voitane pitää julkisoikeudellisen toimijan osalta asianmukaisena. Tästä johtuen taisteluammuntoja koskeva kieltö pyritään korvaamaan tarkkarajaisilla aineellisilla säännöksillä, jotka rajoittavat esimerkiksi amunnassa käytettävien aseiden kaliiperia tai maalien ja ampujan etäisyyttä.

Pykälän 2 momentin 6 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen enintään kaliiperin .338 patruunaa vastaavien ampumatarvikkeiden käyttäminen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa sallittaisiin. Kyseisellä muutoksella mahdollistetaan kyseisten Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampumatarvikkeiden käyttäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa. Kohtaan sisällytettäisiin kieltö käyttää sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa ampuma-aselain (1/1998) 10 §:ssä tarkoitettuja erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia sekä valojuovapatruunoita. Kyseisten ampumatarvikkeiden käytölle ei tässä tilanteessa ole tarvetta ja niiden käyttämiseen sisältyy tavallisiin ampumatarvikkeisiin nähden suurempia turvallisuusriskejä. Lisäksi valojuova-ammusten käytössä on kohonnut maastopalon riski, eikä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutusta ole tarkoitus antaa pimeällä, jolloin valojuova-ammuksista on suurin hyöty esimerkiksi tulen keskittämisen harjoittelussa.

Samalla perusteella esitetään myös pykälän 3 momentin osalta poistettavaksi Puolustusvoimien ampuma-aseita koskeva ammuntakieltö. Momenttiin esitetään lisättäväksi myös nimenomainen lupa käyttää pykälän tarkoittamassa koulutuksessa ampuma-aselain 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja puuluodilla varustettuja patruunoita eli niin kutsuttujen Puolustusvoimien paukkupatruunoita. Puolustusvoimien simulaattoreiden käyttäminen kyseisessä koulustoitinnassa edellyttää paukkupatruunoiden käyttämistä. Momentissa oleva käsitellä-sana esitetään korvattavaksi käyttää-sanalla. Muutos on tekninen. Momenttiin esitetään lisättäväksi Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita koskeva maininta ja myös Rajavartiolaitoksen toimeenpanema valvonta.

Pykälän 4 momenttiin esitetään otettavaksi Puolustusvoimien määräyksenantovaltuutta koskeva uusi säännös. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa Puolustusvoimille antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältöä koskevia määräyksiä. Tällä määräyksenantotoimivallalla mahdollistettaisiin erityisesti Pääesikunnan kyky keskitetysti vaikuttaa kaikkeen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältöön. Kyseisellä muutoksella voitaisiin varmistaa kyseisen koulutuksen mahdollisimman hyvä puolustusvoimallinen tehokkuus ja vaikuttavuus. Edelleen turvallisuusvaatimuksia koskevalla määräyksenantovaltuudella varmistettaisiin sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen mahdollisimman korkea turvallisuus.

20a §. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallisia valmiuksia palveleva ampumakoulutus.* Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys saisi antaa koulutusta yksilön taitojen kehittämisen lisäksi taistelijaparin taitojen kehittämiseksi. Kyseinen muutos edistää erityisesti tarkka-ampujataistelijaparin toiminnan kouluttamista, jossa tarkkuuskivääriä käyttävän tarkka-ampujan toimintaa tukee ja suojaa toinen taistelijaparin jäsenistä yleensä rynnäkkökiväärillä. Taistelijaparin ammuntaa ei voida pitää niin vaativana, etteikö se Puolustusvoimien asettamin rajoituksin olisi mahdollista toteuttaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Momenttiin esitetään myös lisättäväksi, että koulutus voi sisältää teknisen, taktisen ja tilanteenmukaisen ampumataidon kehittämistä. Tekninen ampumataidon kehittäminen pitäisi sisällään kaikenlaisen aseiden käytännön käsittelytaidon kehittämistä ampumasuoritukseen liittyen. Taktisen ampumataidon kehittämisen pitäisi sisällään esimerkiksi eri etäisyyksillä olevien maalien valintaa sekä maalien vaarallisuusarvion laatimista koskevien taitojen kehittämistä. Tilanteenmukaisen ampumataidon kehittäminen pitäisi sisällään edellä kuvattujen ammunnan osien sitomista harjoitteen taustatilanteeseen, joka voidaan esimerkiksi kuvata ennen ammuttavan rastin alkamista. Tällöin voitaisiin kuvata esimerkiksi vihollistilanteen vaikutus ampumasuoritukseen toteuttamiseen.

Momentista esitetään muutettavaksi lisäksi siten, että siitä poistetaan taisteluammuntaa koskeva kielto edellä 20 §:n osalta esitetyin perusteluin. Edelleen momentissa oleva valtioneuvostolle osoitettu asetuksenantovaltuus esitetään muutettavaksi Puolustusvoimien määräyksenantovaltuudeksi. Ammuntojen kehittäminen katsotaan tehokkaammaksi toteuttaa Puolustusvoimien suoran määräyksenantovallan alla Puolustusvoimien omien ammuntojen kehittämistä koskevien menettelyiden ja suunnitelmien mukaisesti. Tältä osin on huomattava, että määräyksenantovaltuus kohdistuu Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämään toimintaan. Ammuntojen turvallisuutta ja valvontaa koskevan määräyksenantovaltuuden uutta muotoilua voidaan pitää luonteeltaan teknisenä uudistuksena.

Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa olisi mahdollisuus antaa koulutusta Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseilla, joiden kaliiperi on enintään .338/8,6 mm. Näiden aseiden toimintatapaa ei laintasoisilla säännöksillä olisi tarkoitus rajoittaa. Uudistuksen tarkoituksena on mahdollistaa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttäminen kyseisessä koulutuksessa. Vaikka kyseiset aseet sisältävät myös sarjatulitoiminnon, olisi koulutuksen antaminen sarjatulella kiellettyä. Momenttiin sisältyisi Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle määräyksenantovaltuus, jonka nojalla kyseiset viranomaiset antaisivat tarkempia määräyksiä omien ampuma-aseidensa käytöstä tässä koulutuksessa.

Pykälän 3 momentista esitetään muutettavaksi siten, että momentista poistetaan maininta ammunnan tapahtumisesta ammunnan johtajan ennalta osoittamilta ampumapaikoilta ennalta määriteltyihin maaleihin. Kyseiset rajoitukset ovat liittyneen taisteluammuntojen rajaamiseen ampumakoulutuksen ulkopuolelle, sillä vapaata liikettä ja maalien valintaa koskevat ammunnat on katsottu Puolustusvoimien ampumaohjelmistossa kuuluvan taisteluammuntojen varomääräyksillä ammuttaviin ammuntoihin. Kyseisten säännösten poistaminen liittyy tässä esityksessä esitettävään taisteluammuntojen käsitteen korvaamiseen ja uudelleenmäärittelyyn siten, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa voitaisiin jatkossa ampua enemmän sellaisia ammuntoja, joita on mahdollista ampua esimerkiksi yksityisissä ampumayhdistyksissä. Tietyissä rajoissa tapahtuvan ampujan vapaan liikkedinnän ja maalinvalinnan salliminen on perusteltua nousujohteisen ampumakoulutuksen järjestämisessä, eikä sen voida katsoa kohtuuttomasti vaarantavan koulutukseen osallistuvien ja ulkopuolisten turvallisuutta huolellisesti suunnitellussa ja järjestetyssä ampumakoulutuksessa.

Momenttiin esitetään lisättäväksi säännös, jonka mukaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita olisi sallittua käyttää ampumakoulutuksessa ainoastaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella. Kyseinen rajoitus olisi näin yhdenmukainen ampuma-aselain 17 §:n 4 a kohtaan esitettävän muutoksen kanssa. Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi näin ollen antaa voimassa olevan lain mukaisella tavalla pykälässä tarkoitettua koulutusta yksityisillä ampumaradoilla muilla kuin Puolustusvoimien omistamilla aseilla.

Pykälän 4 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että kiväärityyppisillä aseilla annettavan koulutuksen pisin ampumaetäisyys muutettaisiin yhdestä kilometristä kahteen. Kyseinen muutos mahdollistaa erityisesti tarkka-ampumakoulutuksen kehittämisen kokeneempien ampujien osalta. Momenttia esitetään muutettavaksi myös siten, että mikäli koulutusta annetaan ainoastaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseilla, voitaisi ammunnan johtajan koulutettavana ja valvonnassa olla enintään 40 kurssilaista. Kerrallaan ampuvien kurssilaisten määrää määritettäessä yksittäisellä kurssilla, tulee huomioon ottaa myös ampumaratojen säännöt. Voimassa olevassa laissa oleva 30 ampujan rajausta perustuu ensisijaisesti ampuma-aselain valvottua käyttöä koskevien säännösten rajoituksiin. Koska ampuma-aselakia ei esitettävän ampuma-aselain 17 §:n muutoksen nojalla sovellettaisi Puolustusvoimien ampuma-aseilla annettavaan ampumakoulutukseen, ei kyseinen valvottua käyttöä koskeva säännöstö rajoittaisi koulutettavien määrää. Lisääntynyt koulutettavien määrä tulisi huomioida Puolustusvoimien ammuntojen turvallisuusmääräyksissä ammunnoissa edellytettävän avustavan henkilöstön eli niin kutsutun varohenkilöstön määrässä.

Pykälän 5 momenttiin esitetään lisättäväksi viittaus siihen, mitä tässä laissa säädetään Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttämisestä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa. Lisäys liittyy esityksen tavoitteeseen mahdollistaa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa.

20 b §. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien hyväksyminen.* Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että näyttökokeen sisällöstä määrättäisiin jatkossa Puolustusvoimien määräyksellä, eikä näyttökokeesta säädettäisi enää valtioneuvoston asetuksella. Näyttökokeen tarkan sisällön määrittämistä valtioneuvoston asetuksella ei pidetä tarkoituksenmukaisena, koska teknisten muutosten tekeminen Puolustusvoimien kehitystyön perusteella hidastuu säädösvalmisteluprosessin johdosta. Valtioneuvoston asetusta on myös pidettävä säädöshierarkkisesti liian korkeana tasona, kun otetaan huomioon näyttökokeen sisällön varsin tekninen ja yksityiskohtainen luonne.

20 c §. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla.* Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että momentissa erotellaan selkeästi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla järjestämä koulutus ja toisaalta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimesta ulkomailla järjestettävään koulutukseen tapahtuva kurssilaisten, kouluttajien ja muiden osallistujien lähettäminen. Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi siis ensinnäkin järjestää 20 §:ssä ja 20 a §:ssä säädettyä koulutusta ulkomailla. Tällöin koulutuksen suunnittelu, toimeenpano, kurssilaisia koskeva hallinto ja kurssilaisten valitseminen tapahtuisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimesta vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia soveltaen. Näin esimerkiksi kurssilaisten hyväksyminen kurssille olisi Puolustusvoimien valvonnassa. Voimassa olevaan lakiin verrattuna uutta olisi tältä osin 20 a §:ssä säädetyn ampumakoulutuksen järjestämisen mahdollistaminen ulkomailla.

Uutena säännöksenä esitetään, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi lähettää kurssilaisia, kouluttajia ja vastaavia toimijoita muiden valtioiden asevoimien ja ulkomaisten julkisoikeudellisten organisaatioiden järjestämiin harjoituksiin ja sotilastaitokilpailuihin. Tässä vastaavilla toimijoilla tarkoitettaisiin esimerkiksi sotilastaitokilpailuihin lähetettäviä tuomareita ja varohenkilöitä ja julkisoikeudellisella organisaatiolla esimerkiksi Pohjois-Atlantin puolustusliittoa (NATO). Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi siis tarjota oman ilmoittautumisjärjestelmänsä kautta mahdollisuuden osallistua ulkomailla järjestettävään koulutukseen. Tällöin Maanpuolustuskoulutusyhdistys ei vastaisi kurssin suunnittelusta ja toimeenpanosta, vaan se toimisi käytännössä eräänlaisena matkanjärjestäjänä ja yhdyspisteenä ulkomaisen organisaation ja yhdistyksen ilmoittautumisjärjestelmän kautta ilmoittautuvan henkilön välillä. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on jo aiemmin pyrkinyt edistämään vapaaehtoisten mahdollisuuksia toimia erityisesti kouluttajina esimerkiksi Viron Kaitseliitin harjoituksissa. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on myös jo aiemmin pyrkinyt edistämään vapaaehtoisten osallistumista kansainvälisiin sotilastaitokilpailuihin. Nyt esitettävän lainsäädännön tarkoituksena on vahvistaa ja virallistaa näitä menettelyjä sekä tuoda tämä kansainvälinen sotilaskoulustoiminta kokonaisuudessaan Puolustusvoimien ulkomailla tapahtuvan harjoitustoiminnan suunnittelun piiriin.

Tämän toimintamuodon osalta on syytä huomata vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 35 §:n 2 momentin säännös vakuutusturvan järjestämisestä, joka kattaa myös 20 c §:n mukaisen toiminnan kokonaisuudessaan. Edelleen puolustusministeriön on syytä arvioida huolellisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustusta koskevassa suunnittelussaan ja maksuperustelain mukaisia maksuperusteita koskevassa säädösvalmistelussaan 20 c §:n mukaisesta toiminnasta johtuvien matkakustannuksien korvattavuus valtionavustuksella ja toisaalta kyseiseen toimintaan osallistuvan henkilön maksuvelvollisuus, jottei valtionavustusta käytettäisi kohtuuttomasti ulkomaille suuntautuvien matkakulujen kattamiseen.

Edellytyksenä momentin kuvaaman kansainvälisen toiminnan toimeenpanolle olisi voimassa olevan lain mukaisesti, että koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun osallistuminen tai kouluttajana toimiminen edistäisi toimintaan osallistuvan reserviläisen osaamista. Säännöstä esitetään täydennettäväksi siten, että osallistumisen tulisi kehittää nimenomaisesti reserviläisen sotilaallista osaamista. Lisäystä pidetään tarpeellisena koska kyse on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnasta, johon rahoitus tulee puolustushallinnosta. Muilta osin pykälään esitettävät muutokset ovat teknisiä.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti. Momenttiin esitettävän säännöksen mukaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita ei olisi sallittua käyttää 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa. Momentin tarkoituksena olisi varmistaa, ettei kyseisiä aseita viettäisi ulkomaille. Momentissa esitetään mahdollistettavaksi, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla järjestämässä koulutustoiminnassa voitaisiin käyttää kohdevaltion eli sen valtion, jonka alueella koulutus tai toiminta järjestetään, asevoimien tai kansainvälisen organisaation ampuma-aseita, patruunoita ja aseiden osia. Vastaavasti kyseisiä aseita voitaisiin käyttää niissä harjoituksissa ja sotilastaitokilpailuissa, joihin Maanpuolustuskoulutusyhdistys lähettäisi kurssilaisia, kouluttajia tai muita vastaavia toimijoita. Aseiden käsittely tapahtuisi kohdevaltion lainsäädännön mukaisesti. Koulutuksen järjestämisen ja siihen sekä muuhun momentin tarkoitamaan toimintaan osallistumisen edellytyksenä käytännössä on, että niissä voidaan käyttää ampuma-aseita, patruunoita ja aseiden osia. Esitetty sääntely mahdollistaisi ampuma-aseiden käyttämisen kohdevaltion asettamissa rajoissa. Kyseisellä sääntelyllä myös varmistettaisiin kohdevaltion suvereniteetin ja lainkäyttövallan ulottuvuuden kunnioittaminen. Se millä aseilla ja miten koulutusta olisi kussakin tilanteessa tarkoitus antaa on mahdollista käydä läpi ja kontrolloida 2 momentin mukaisen hyväksymisprosessin aikana.

22 g §. *Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle.* Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että siinä mahdollistettaisiin myös Rajavartiolaitokselle mahdollisuus antaa tukea Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että ensimmäisessä lauseessa oleva käsittelyä varten –muotoilu esitetään muutettavaksi käytettäväksi siten, kuin tässä laissa tarkemmin säädetään –muotoon. Kyseisen lain sisäisen viittaussäännöksen kohteena on erityisesti 20 §:n ja 20 a §:n säännökset Puolustusvoimien ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunoiden käytöstä. Kyseisen muotoilun tarkoituksena on tiivistää säädöstekstiä. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen luovuttamia patruunoita olisi sallittua käyttää vain näiden viranomaisten koulutukseen luovuttamissa ampuma-aseissa. Patruunoiden käyttäminen kurssilaisten omilla aseilla ei olisi sallittua, koska Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen patruunat eivät ole CIP-testattuja. Momentista esitetään poistettavaksi Puolustusvoimien aseilla ampumista koskeva kielto. Momenttiin esitetään lisättäväksi ammunnan tapahtuminen vaihtoehtoisesti Rajavartiolaitoksen valvonnassa. Kyseinen säännös tulisi sovellettavaksi Rajavartiolaitoksen valvomassa sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 6 momentti, joka sisältäisi velvoitteen pitää kirjaa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen annettavista patruunoista. Näin voidaan varmistua siitä, että ne patruunat, joita ei ole koulutuksessa kulutettu, palautuvat takaisin Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle.

7.2 Ampuma-aselaki

17 §. *Soveltamisalaa koskevat poikkeukset.* Pykälän 1 momentin 4 a kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että poikkeus ulotettaisiin koskemaan myös Puolustusvoimien patruunoita. Lisäksi kohdasta poistettaisiin vaatimus, ettei Puolustusvoimien aseilla saisi ampua vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:n ja 20 a §:ssä mukaisessa koulutuksessa. Näillä muutoksilla on tarkoitus vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta koskevan lain säännöskohtaisista perusteista ilmenevällä tavalla mahdollistaa Puolustusvoimien ampuma-aseiden ja patruunoiden käyttö Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutuksessa. Puolustusvoimien aseiden käyttö kattaisi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:n mukaisen koulutustoiminnan osalta niin kutsuttujen paukkupatruunoiden käytön. Kyseisten patruunoiden käyttö mahdollistaa tällä hetkellä Puolustusvoimissa käytettävien simulaattoreiden käytön jatkossa kyseisessä koulutuksessa. Muun varsinaisen ampumakoulutuksen osalta poikkeus koskisi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 a §:n mukaista ampumakoulutusta. Kyseistä kohtaa esitetään muutettavaksi myös siten, että Puolustusvoimien omistamia ampuma-aseita, aseiden osia ja patruunoita voitaisiin käyttää Puolustusvoimien alueiden ja alusten lisäksi Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla ja aluksilla. Tältä osin kohta saatettaisiin vastaavaan tilaan pykälän voimassa olevan 4 b kohdan kanssa.

Pykälän 1 momentin 4 b kohtaa esitetään muutettavaksi 4 a kohtaa vastaavalla tavalla. Muutoksen jälkeen kohdat vastaisivat sisällöllisesti toisiaan siten, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita koskisivat vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä samat ampuma-aseiden soveltuvuutta koskevat säännökset.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:ään esitetään lisättäväksi Puolustusvoimille määräyksenantovaltuus. Esitettävän valtuuden perusteella Puolustusvoimat voisi antaa tarkempia määräyksiä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevan

koulutustoiminnan sisällöstä ja turvallisuusvaatimuksista. Määräyksenantovaltuus koskisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä antamaa koulutustoimintaa eli sitä toimintaa, jonka osalta yhdistys kuuluu puolustusministeriön toimialaan ja ministeriön, Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen valvontaan ja ohjaukseen. Vaikka kyseinen toiminta on jo aiemmin kuulunut kyseisten viranomaisten valvonnan ja ohjauksen piiriin, on hallituksen esityksen valmistelussa katsottu tarpeelliseksi ottaa velvoittavien oikeussääntöjen antamista koskeva valtuus mainittujen asiakokonaisuuksia koskien lakiin. Käytännössä koulutustoiminnan sisältöä koskevilla määräyksillä esimerkiksi Pääesikunta voi ohjata toisaalta Puolustusvoimien puolustushaaraesikuntia ja muita alempia viranomaistasoja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen suunnittelun ja toimeenpanon osalta ja toisaalta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämän kyseisen koulutuksen sisältöjä. Näin voitaisiin varmistua siitä, että yhdistyksen järjestämä koulutus vastaa sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeita. Turvallisuusvaatimuksia koskeva määräyksenantovaltuus on tärkeä väline sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen turvallisessa toimeenpanossa. Vastaavia määräyksiä annetaan nykyisin Puolustusvoimien toimintaa koskien Puolustusvoimien omilla määräyksillä eli esimerkiksi niin kutsutuilla varomääräyksillä.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 a §:n sisältämä valtioneuvoston asetusta koskeva asetuksenantovaltuus ja siten myös sen nojalla Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumatoiminnasta annettu valtioneuvoston asetus esitetään kumottavaksi. Asetuksenantovaltuus esitetään korvattavaksi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen määräyksenantovaltuudella. Esitettävän määräyksenantovaltuuden mukaan Puolustusvoimat määräisi asetyyppikohtaisista turvallista aseenkäsittely- ja ampumataitoa mittaavista ampumakokeista ja niiden hyväksyttävästä suorittamisesta sekä koulutusohjelmasta. Puolustusvoimat määrää myös koulutuksessa noudatettavista ammuntojen järjestämisestä koskevista turvallisuusvaatimuksista ja ampuma-suoritusten valvonnasta. Määräyksenantovaltuus vastaisi sisällöltään kumottavaa asetuksenantovaltuutta. Esitetty muutos mahdollistaisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestettävä sotilaallisia valmiuksia antaman koulutuksen ohjelmiston antamisen Puolustusvoimien määräyksellä asetuksen sijasta. Tämä mahdollista Puolustusvoimille nopeamman tien ammuntojen uudistamiseen sen ja Rajavartiolaitoksen tarpeiden mukaisesti ilman aikaa vievää säädösvalmisteluvaihetta.

Ampumakokeita koskevalla määräyksenantovaltuudella on yhteys ampuma-aselain nojalla sotilaallisia valmiuksia palvelevaan ampumakoulutukseen osallistumista varten myönnettäviin aselupiin. Aselupia voidaan myöntää vain sellaisiin ampuma-aseisiin, joita voidaan käyttää tässä koulutuksessa. Näin ollen, kun Puolustusvoimat voi omalla määräyksellään vaikuttaa ampumakokeiden sisältöön ja niissä käytettäviin ampuma-aseisiin, kykenee Puolustusvoimat epäsuorasti myös vaikuttamaan niihin ampuma-asetyyppeihin, joihin koulutukseen osallistuvat voivat ylipäänsä saada aseluvan. Tältä osin on kuitenkin huomattava, että poliisin asemaan aselupia koskevana lupaviranomaisena ei esitetä muutoksia, minkä lisäksi kenelläkään ei esimerkiksi ampuma-asekoulutukseen osallistumisen perusteella ole subjektiivista oikeutta aseluvan saamiseen. Poliisi harkitsee aina itsenäisesti, myöntääkö se yksityiselle luvan ampuma-aseen hankkimiseen. Näin ollen asetuksenantovaltuuden muuttamiselle määräyksenantovaltuudeksi ei nähdä tässä vaiheessa olevan olennaista merkitystä esimerkiksi aselupien myöntämisen kannalta.

Mainitussa voimassa olevan lain 20 a §:ssä olevaa turvallisuusvaatimuksia ja ammuntojen valvontaa koskevaa määräyksenantovaltuutta esitetään muokattavaksi. Muutos on tältä osin tekninen.

Kyseiseen 20 a §:ään esitetään myös otettavaksi määräyksenantovaltuus, jonka mukaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos antavat tarkentavia määräyksiä omien ampuma-aseidensa käytöstä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa. Kyseinen määräyksenantovaltuus

olisi kirjoitettu velvoittavaan muotoon ja kyseisillä viranomaisilla olisi näin ollen velvollisuus kyseisten määräysten antamiseen. Koska kyse on sotilasaseista, jotka poikkeavat jonkin verran rakenteensa ja toimintatapansa osalta siviiliaseista, on tärkeää, että kyseiset viranomaiset määräävät tarkasti näiden aseiden käytöstä siten, että voidaan varmistua niiden käyttämisen turvallisuudesta.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 b §:n sisältämä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien näyttökoetta koskeva asetuksenantovaltuus ja kyseisen valtuuden nojalla Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumatoiminnasta annettu valtioneuvoston asetus esitetään kumottavaksi. Asetuksenantovaltuus esitetään korvattavaksi Puolustusvoimien määräyksenantovaltuudella. Esityksen mukaan Puolustusvoimat määräisi näyttökokeen sisällöstä. Näyttökokeen sisällöstä säätämistä valtioneuvoston asetuksella ei pidetä tarpeellisena, koska Puolustusvoimat huolehtii muutoinkin omien ammustojensa johtajien luvittamisesta sisäisillä määräyksillä. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen voidaan nähdä olevan siihen kohdistuvan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen valvonnan ja ohjauksen sekä erilaisten määräyksenantovaltuuksien nojalla Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen järjestämän ampumakoulutuksen jatke.

9 Voimaantulo

Hallituksen esityksen sisältämät säädösmuutokset esitetään saatettavaksi voimaan mahdollisimman nopeasti.

10 Toimeenpano ja seuranta

Puolustusministeriö seuraa lakimuutosten toimeenpanoa tavanomaisessa säädösten toimivuuden seurannassaan yhteistoiminnassa Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, poliisin ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on voimassa olevan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 7 §:n perusteella muun ohella järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. Kyseisestä koulutustoiminnasta säädetään tarkemmin kyseisen lain 2 §:ssä, 20 §:ssä ja 20 a §:ssä. Perustuslakivaliokunta on todennut hallituksen esityksestä HE 172/2006 vp laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi antamassaan lausunnossa 52/2006 vp, että koulutuksen antaminen valtion sotavoiman käyttöön on epäilemättä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Olennaisilta osiltaan tällaisen koulutuksen tulee pysyä viranomaisten käsissä. Koulutuksessa valmentaudutaan merkittävimmän valtion käytettävissä olevan voiman ja siinä mielessä julkisen vallan käyttöön, vaikka itse koulutuksessa ei merkittävää julkista valtaa käytettäisikään.

Nyt esitettävää sääntelyä on näin ollen arvioitava taisteluammuntoja koskevan käsitteen poistamisen sekä toisaalta Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden ja patruunoiden koulutukseen antamisen osalta perustuslain 124 §:n kannalta. Kyseisen pykälän mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Taisteluumunnat

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 52/2006 vp todennut, että taisteluumuntojen järjestäminen raskailla aseilla kuuluu yksinomaan Puolustusvoimille. Kysymystä on käsitelty ensisijaisesti perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa ei ole tarkemmin määritelty taisteluumuntojen sisältöä. Puolustushallinnossa on lainsäädännön toimenpän osalta pidetty taisteluumuntona sellaisia ammuntoja, jotka Puolustusvoimien varomääräysten mukaan toteutetaan taisteluumuntojen varomääräyksillä. Kyseiset varomääräykset ovat siten tiukat, että monet yksityisten ampumaseurojen harjoittamat ammunnat, kuten sovellettu reserviläisammunta, toimeenpantaisiin Puolustusvoimissa toteutettuina taisteluumuntona varomääräyksiä käyttäen. Näin ollen tätä ei voitane pitää perustuslakivaliokunnan tarkoittamana taisteluumunnon määritelmänä. Koska taisteluumunnoille ei ole ollut valmistelussa saatavissa yksiselitteistä määritelmää, esitetään tässä hallituksen esityksessä kyseisen käsitteen poistamista vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetusta laista. Kyseinen määritelmä esitetään korvattavaksi sotilaallisia valmiuksia palvelevien ammuntojen aineellisoikeudellisilla rajoituksilla, jotka ilmenevät pääosin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:stä ja 20 a §:stä. Keskeisimmät rajoitukset liittyvät ammunnoissa käytettävien ampuma-aseiden ja patruunoiden tyyppin ja käytön rajoittamiseen. Esimerkiksi käytettävän kaliiperin rajoittaminen enintään .338/8,6 mm kaliiperiin ja sarjatulitoiminnon käyttökielto ovat sellaisia rajoituksia, joilla arvioidaan lausunnossa 52/2006 esitettyjen rajoitusten täyttyvän. Esityksen katsotaan näin ollen olevan sopusoinnussa perustuslain 124 §:n kanssa.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen enintään .338/8,6 mm kaliiperisten patruunoiden luovuttamista Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestämistä varten sekä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttämisestä ammunnassa voidaan arvioida perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Kyseiset patruunat ja ampuma-aseet eivät teknisen toteutuksensa ja tyyppinsä perusteella eroa olennaisesti siviilimarkkinoilla saatavilla olevista versioista. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitosten ampuma-aseet ovat pääosin toimintatavaltaan sarjatulitoimintoisia. Tässä esityksessä ampuma-aseiden käyttäminen on rajattu siten, että sarjatulitoiminnon käyttäminen on kiellettyä. Tämän lisäksi näiden ampuma-aseiden käyttäminen tapahtuu aseet koulutukseen luovuttavan viranomaisen valvonnassa, eivätkä ne jää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen haltuun koulutuksen loputtua. Esityksen katsotaan näin ollen olevan sopusoinnussa perustuslain 124 §:n kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla sääntelyn ei voida arvioida merkitsevän perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien antamista valtion viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Ehdotus ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 124 §:n vaatimusten kannalta.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Esityksestä on hallituksen mukaan kuitenkin syytä pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 2 §:ää sellaisena
kuin se on laissa 868/2019,
lisätään seuraavasti:

2 §

Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan tässä laissa koulutuksen antamista Puolustusvoimiin kuuluville joukoille ja Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen .338/8,6 mm kaliiperista patruunaa suurempikaliiperisilla ampumatarvikkeilla tai räjähteillä tapahtuvan koulutuksen järjestämistä.

20 §

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen antaminen

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusta ei ole sallittua järjestää:

6) Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen .338/8,6 mm kaliiperista patruunaa suurempikaliiperisilla ampumatarvikkeilla, ampuma-aselain (1/1998) 10 §:ssä tarkoitetuilla erityisen vaarallisilla patruunoilla ja ammuksilla, valjuovapatruunoilla tai räjähteillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa voidaan käyttää Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen aseita, ampuma-aselain 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja puuluodilla varustettuja patruunoita ja muita välineitä. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampumaseiden käsittelyn tulee tapahtua Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen valvomana Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella.

Puolustusvoimat voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun koulutustoiminnan sisällöstä ja turvallisuusvaatimuksista.

20 a §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallisia valmiuksia palveleva ampumakoulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena järjestää ampumakoulutusta, jossa kehitetään yksilön tai taistelijaparin teknistä, taktista ja tilanteenmukaista ampumataittoa ja turvallista aseenkäsittelytaitoa. Puolustusvoimat määrää asetyypikohtaisista turvallista aseenkäsittely- ja ampumataittoa mittaavista ampumakokeista ja niiden

hyväksyttävästä suorittamisesta sekä koulutusohjelmasta. Puolustusvoimat määrää myös koulutuksessa noudatettavista ammuntojen järjestämistä koskevista turvallisuusvaatimuksista ja ampumasuoritusten valvonnasta.

Ampumakoulutuksessa saadaan käyttää ainoastaan ampuma-aselain (1/1998) 2 a §:ssä tarkoitettua tehokasta ilma-asetta sekä 6 §:n 2 momentin 1–6, 8 ja 10 kohdassa ja 9 §:n 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettua ampuma-asetta, joka toimii ampuma-aselain 7 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettulla toimintatavalla ja joiden kaliiperi on enintään .338/8,6 mm. Koulutuksessa on myös sallittua käyttää Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen omistamia ampuma-aseita, joiden kaliiperi on enintään .338/8,6 mm. Koulutuksen antaminen sarjatulella on kiellettyä. Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos antavat tarkentavia määräyksiä omien ampuma-aseidensa käytöstä tässä koulutuksessa.

Ampumakoulutus tapahtuu 20 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen ammunnan johtajan läsnä ollessa, johdolla ja ohjauksessa yksilön ammuttana Puolustusvoimien ampuma-alueella tai ampumaradalla taikka ampumaratalain (763/2015) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ampumaradalla tai 2 momentissa tarkoitettussa ampumaurheilukeskuksessa. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita on sallittua käyttää ampumakoulutuksessa ainoastaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella.

Ampumakoulutuksessa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa sekä 9 §:n 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella ampumaetäisyys ampujan ja maalin välillä saa olla korkeintaan kaksi kilometriä. Muilla tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetuilla ampuma-aseilla ampumaetäisyys ampumakoulutuksessa saa olla korkeintaan 150 metriä. Ammunnan johtaja saa antaa ampumakoulutusta enintään 30 henkilölle kerrallaan. Jos ampumakoulutusta annetaan ainoastaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen omistamilla aseilla, saa ammunnan johtaja antaa koulutusta enintään 40 henkilölle. Jos ammunta sisältää ampujan liikettä, saa ammunnan johtajan valvonnassa olla vain kaksi henkilöä kerrallaan.

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttämisestä, voidaan ampumakoulutuksessa käyttää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen omistamia tai hallussa pitämiä ampuma-aseita. Koulutukseen osallistuva saa kuitenkin käyttää koulutuksessa omalla vastuullaan myös 2 momentin mukaista ampuma-asetta, joka soveltuu koulutusohjelman mukaisiin amuntoihin ja jonka hallussapitoon hänellä on oikeus ampuma-aselain mukaan.

20 b §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien hyväksyminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutuksessa voi ammunnan johtajana toimia vain Puolustusvoimien ammunnan johtajaksi hyväksymä henkilö, jonka alaisuudessa voi toimia riittävä määrä amunnassa avustavia henkilöitä. Puolustusvoimat voi hyväksyä ammunnan johtajaksi henkilön, jolla on Puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa hankittu johtaja- tai kouluttajakoulutus sekä näyttökokeella osoitettu pätevyys sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen turvallisesta järjestämisestä ja kouluttamisesta Puolustusvoimissa ja joka katsotaan tehtävään muuten sopivaksi. Puolustusvoimat määrää näyttökokeen sisällöstä. Puolustusvoimat pyytää ammunnan johtajaksi harkittavan henkilön sopivuudesta lausunnon poliisilta.

22 c §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa ulkomailla 20 §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi lisäksi lähettää kurssilaisia, kouluttajia ja muita vastaavia toimijoita muiden valtioiden asevoimien ja ulkomaiden julkisoikeudellisten organisaatioiden järjestämiin harjoituksiin ja sotilastaitokilpailuihin. Edellytyksenä koulutuksen järjestämiselle ja koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun lähettämiseksi on, että se kehittää koulutusta antavan tai koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun osallistuvan reserviläisen sotilaallista osaamista. Lisäksi koulutuksen antaminen ja koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun lähettäminen on oltava Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita ei saa käyttää 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa. Kyseisessä koulutuksessa ja toiminnassa on sallittua käyttää kohdevaltion asevoimien ja ulkomaiden organisaatioiden ampuma-aseita, patruunoita ja aseiden osia kohdevaltion voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

22 g §

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos voivat antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asiantuntijatukea sekä luvan käyttää Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen alueita ja välineitä tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämiseksi.

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos saavat antaa 1 momentissa tarkoitettuna tukena omistamiaan ampuma-aseita, aseiden osia ja patruunoita sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa käytettäväksi siten, kuin tässä laissa tarkemmin säädetään. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen luovuttamia patruunoita on sallittua käyttää vain näiden viranomaisten ampuma-aseissa. Aseiden käsittelyn on tapahduttava Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen valvonnassa ja Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella.

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät saa antaa 1 momentissa tarkoitettuna tukena räjähteitä.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen 1 momentissa tarkoitettuna tukena antamista patruunoista on pidettävä kirjaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 17 §:n 1 momentin 4 a ja 4 b kohta, sellaisena kuin ne
ovat laissa 869/2019
seuraavasti:

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

4 a) Puolustusvoimien omistamilla ampuma-aseilla, aseiden osilla ja patruunoilla järjestettyä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 20 §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettua koulutusta, kun ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunoiden käsittely tapahtuu Puolustusvoimien valvonnassa ja Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella;

4 b) Rajavartiolaitoksen omistamilla ampuma-aseilla, aseiden osilla ja patruunoilla järjestettyä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettua koulutusta, kun ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunoiden käsittely tapahtuu Rajavartiolaitoksen valvonnassa ja Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien alueella tai aluksella;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan tässä laissa koulutuksen antamista Puolustusvoimiin kuuluville joukoille ja Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla ja räjähteillä tapahtuvan koulutuksen järjestämistä.

Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan tässä laissa koulutuksen antamista Puolustusvoimiin kuuluville joukoille ja Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen .338/8,6 mm kaliiperista patruunaa suurempikaliiperisilla ampumatarvikkeilla tai räjähteillä tapahtuvan koulutuksen järjestämistä.

20 §

20 §

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen antaminen

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen antaminen

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusta ei ole sallittua järjestää:

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusta ei ole sallittua järjestää:

5) taisteluumuntana;

6) Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla tai räjähteillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa voidaan käsitellä Puolustusvoimien aseita ja muita välineitä. Puolustusvoimien ampuma-aseiden käsittelyn tulee tapahtua Puolustusvoimien valvomana Puolustusvoimien alueella tai aluksella. *Puolustusvoimien aseilla ei saa ampua 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.*

5) (kumotaan)

6) Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen .338/8,6 mm kaliiperista patruunaa suurempikaliiperisilla ampumatarvikkeilla, ampumaselain (1/1998) 10 §:ssä tarkoitetuilla erityisen vaarallisilla patruunoilla ja ammuksilla, valokuovapatruunoilla tai räjähteillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa voidaan käyttää Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen aseita, ampumaselain 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja puuluodilla varustettuja patruunoita ja muita välineitä. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käsittelyn tulee ta-

20 a §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallisia valmiuksia palveleva ampumakoulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena järjestää ampumakoulutusta, jossa kehitetään yksilön ampumataitoa ja turvallista aseenkäsittelytaitoa. *Taisteluammuntojen järjestäminen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa on kiellettyä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään asetyyppikohtaisista turvallista aseenkäsittely- ja ampumataitoa mittaavista ampumakokeista ja niiden hyväksyttävästä suorittamisesta sekä koulutusohjelmasta. Koulutuksessa on noudatettava voimassa olevia Puolustusvoimien ammuntojen järjestämistä koskevia ja ampumasuoritusten valvonnasta annettuja ohjesääntöjä, varomääräyksiä ja muita pysyväismääräyksiä.*

Ampumakoulutuksessa saadaan käyttää ainoastaan ampuma-aselain (1/1998) 2 a §:ssä tarkoitettua tehokasta ilma-asetta sekä 6 §:n 2 momentin 1–6, 8 ja 10 kohdassa ja 9 §:n 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettua ampuma-asetta, joka toimii ampuma-aselain 7 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetulla toimintatavalla.

Ampumakoulutus tapahtuu 20 b §:n 1 momentissa tarkoitettun ammunnan johtajan läsnä ollessa, johdolla ja ohjauksessa yksilön ammuttana *ammunnan johtajan ennalta osoittamilta ampumapaikoilta ennalta määriteltäviin maaleihin* Puolustusvoimien ampuma-alueella tai ampumaradalla taikka ampumaratalain (763/2015) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ampumaradalla tai 2 momentissa tarkoitettussa ampumaurheilukeskuksessa.

Ampumakoulutuksessa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa sekä 9 §:n 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla ampumaseilla ampumaetäisyys ampujan ja maalin välillä saa olla korkeintaan yksi kilometri. Muilla tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetuilla ampumaseilla ampumaetäisyys ampumakoulutuksessa saa olla korkeintaan 150

pahtua Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen valvomana Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella.

Puolustusvoimat voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun koulutustoiminnan sisällöstä ja turvallisuusvaatimuksista.

20 a §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallisia valmiuksia palveleva ampumakoulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena järjestää ampumakoulutusta, jossa kehitetään yksilön tai taistelijaparin teknistä, taktista ja tilanteenmukaista ampumataitoa ja turvallista aseenkäsittelytaitoa. *Puolustusvoimat määrää asetyyppikohtaisista turvallista aseenkäsittely- ja ampumataitoa mittaavista ampumakokeista ja niiden hyväksyttävästä suorittamisesta sekä koulutusohjelmasta. Puolustusvoimat määrää myös koulutuksessa noudatettavista ammuntojen järjestämistä koskevista turvallisuusvaatimuksista ja ampumasuoritusten valvonnasta.*

Ampumakoulutuksessa saadaan käyttää ainoastaan ampuma-aselain (1/1998) 2 a §:ssä tarkoitettua tehokasta ilma-asetta sekä 6 §:n 2 momentin 1–6, 8 ja 10 kohdassa ja 9 §:n 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettua ampuma-asetta, joka toimii ampuma-aselain 7 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetulla toimintatavalla ja joiden kaliiperi on enintään .338/8,6 mm. Koulutuksessa on myös sallittua käyttää Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen omistamia ampuma-aseita, joiden kaliiperi on enintään .338/8,6 mm. Koulutuksen antaminen sarjatulella on kiellettyä. *Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos antavat tarkentavia määräyksiä omien ampuma-aseidensa käytöstä tässä koulutuksessa.*

Ampumakoulutus tapahtuu 20 b §:n 1 momentissa tarkoitettun ammunnan johtajan läsnä ollessa, johdolla ja ohjauksessa yksilön ammuttana Puolustusvoimien ampuma-alueella tai ampumaradalla taikka ampumaratalain

metriä. Ammunnan johtaja saa antaa ampumakoulutusta enintään 30 henkilölle kerrallaan. Jos ammunta sisältää ampujan liikettä, saa ammunnan johtajan valvonnassa olla vain kaksi henkilöä kerrallaan.

Ampumakoulutuksessa käytetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen omistamia tai hallussa pitämiä ampuma-aseita. Koulutukseen osallistuva saa kuitenkin käyttää koulutuksessa omalla vastuullaan myös 2 momentin mukaista ampuma-asetta, joka soveltuu koulutusohjelman mukaisiin ammuntoihin ja jonka hallussapitoon hänellä on oikeus ampuma-aselain mukaan.

(763/2015) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ampumaradalla tai 2 momentissa tarkoitettussa ampumaurheilukeskuksessa. *Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita on sallittua käyttää ampumakoulutuksessa ainoastaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella.*

Ampumakoulutuksessa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa sekä 9 §:n 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella ampumaetäisyys ampujan ja maalin välillä saa olla korkeintaan *kaksi kilometriä*. Muilla tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetuilla ampuma-aseilla ampumaetäisyys ampumakoulutuksessa saa olla korkeintaan 150 metriä. Ammunnan johtaja saa antaa ampumakoulutusta enintään 30 henkilölle kerrallaan. *Jos ampumakoulutusta annetaan ainoastaan Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen omistamilla aseilla, saa ammunnan johtaja antaa koulutusta enintään 40 henkilölle.* Jos ammunta sisältää ampujan liikettä, saa ammunnan johtajan valvonnassa olla vain kaksi henkilöä kerrallaan.

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden käyttämisestä, voidaan ampumakoulutuksessa käyttää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen omistamia tai hallussa pitämiä ampuma-aseita. Koulutukseen osallistuva saa kuitenkin käyttää koulutuksessa omalla vastuullaan myös 2 momentin mukaista ampuma-asetta, joka soveltuu koulutusohjelman mukaisiin ammuntoihin ja jonka hallussapitoon hänellä on oikeus ampuma-aselain mukaan.

20 b §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien hyväksyminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutuksessa voi ammunnan johtajana toimia vain Puolustusvoimien ammunnan johtajaksi hyväksymä henkilö, jonka alaisuudessa voi toimia riittävä määrä amunnassa avustavia henkilöitä. Puolustusvoimat voi hyväksyä ammunnan johtajaksi henkilön, jolla

20 b §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien hyväksyminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutuksessa voi ammunnan johtajana toimia vain Puolustusvoimien ammunnan johtajaksi hyväksymä henkilö, jonka alaisuudessa voi toimia riittävä määrä amunnassa

Voimassa oleva laki

on Puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa hankittu johtaja- tai kouluttajakoulutus sekä näyttökokeella osoitettu pätevyys sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen turvallisesta järjestämisestä ja kouluttamisesta Puolustusvoimissa ja joka katsotaan tehtävään muuten sopivaksi. Näyttökokeen sisällöstä säädetään *valtioneuvoston asetuksella*. Puolustusvoimat pyytää ammunnan johtajaksi harkittavan henkilön sopivuudesta lausunnon poliisilta.

Ehdotus

avustavia henkilöitä. Puolustusvoimat voi hyväksyä ammunnan johtajaksi henkilön, jolla on Puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa hankittu johtaja- tai kouluttajakoulutus sekä näyttökokeella osoitettu pätevyys sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen turvallisesta järjestämisestä ja kouluttamisesta Puolustusvoimissa ja joka katsotaan tehtävään muuten sopivaksi. *Puolustusvoimat määrää näyttökokeen sisällöstä*. Puolustusvoimat pyytää ammunnan johtajaksi harkittavan henkilön sopivuudesta lausunnon poliisilta.

20 c §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa ulkomailla 20 §:ssä tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta, *jonka tarkoituksena on* kehittää koulutusta antavien reserviläisten osaamista *tai jonka* antaminen on muuten Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.

22 c §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa ulkomailla 20 §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. *Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi lisäksi lähettää kurssilaisia, kouluttajia ja muita vastaavia toimijoita muiden valtioiden asevoimien ja ulkomaisten julkisoikeudellisten organisaatioiden järjestämiin harjoituksiin ja sotilastaitokilpailuihin. Edellytyksenä koulutuksen järjestämiselle ja koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun lähettämiseksi on, että se kehittää koulutusta antavan tai koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun osallistuvan reserviläisen sotilaallista osaamista. Lisäksi koulutuksen antaminen ja koulutukseen tai sotilastaitokilpailuun lähettäminen on oltava Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.*

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita ei saa käyttää 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa ja toiminnassa. Kyseisessä koulutuksessa ja toiminnassa on sallittua käyttää kohdevaltion asevoimien ja

Voimassa oleva laki

22 g §

Puolustusvoimien tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle

Puolustusvoimat voi antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asiantuntijatukea sekä luvan käyttää Puolustusvoimien alueita ja välineitä tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämiseksi.

Puolustusvoimat saa antaa 1 momentissa tarkoitettuna tukena omistamiaan aseita sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa *tapahtuvaa käsittelyä varten. Ampuminen näillä aseilla on kiellettyä*. Aseiden käsittelyn on tapahduttava Puolustusvoimien valvonnassa ja Puolustusvoimien alueella tai aluksella.

Puolustusvoimat ei saa antaa 1 momentissa tarkoitettuna tukena *ampumatarvikkeita tai räjähteitä*.

Ehdotus

ulkomaisten organisaatioiden ampumaseita, patruunoita ja aseiden osia kohdevaltion voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

22 g §

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos voivat antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asiantuntijatukea sekä luvan käyttää Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueita ja välineitä tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämiseksi.

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos saavat antaa 1 momentissa tarkoitettuna tukena omistamiaan *ampumaseita, aseiden osia ja patruunoita* sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa *käytettäväksi siten, kuin tässä laissa tarkemmin säädetään*. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen luovuttamia patruunoita on sallittua käyttää vain näiden viranomaisten ampumaseissa. Aseiden käsittelyn on tapahduttava Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen valvonnassa ja Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella.

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät saa antaa 1 momentissa tarkoitettuna tukena räjähteitä.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen 1 momentissa tarkoitettuna tukena antamista patruunoista on pidettävä kirjaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

Tämä laki ei koske:

4 a) Puolustusvoimien omistamilla ampuma-aseilla ja aseiden osilla järjestettyä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 20 §:ssä tarkoitettua koulutusta, kun aseiden käsittely tapahtuu Puolustusvoimien valvonnassa ja Puolustusvoimien alueella tai aluksella *eikä aseilla ammuta*;

4 b) Rajavartiolaitoksen omistamilla ampuma-aseilla ja aseiden osilla järjestettyä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua koulutusta, kun aseiden käsittely tapahtuu Rajavartiolaitoksen valvonnassa ja Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien alueella tai aluksella *eikä aseilla ammuta*;

4 a) Puolustusvoimien omistamilla ampuma-aseilla, aseiden osilla ja patruunoilla järjestettyä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 20 §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettua koulutusta, kun ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunoiden käsittely tapahtuu Puolustusvoimien valvonnassa ja Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen alueella tai aluksella;

4 b) Rajavartiolaitoksen omistamilla ampuma-aseilla, aseiden osilla ja patruunoilla järjestettyä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:ssä ja 20 a §:ssä tarkoitettua koulutusta, kun ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunoiden käsittely tapahtuu Rajavartiolaitoksen valvonnassa ja Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien alueella tai aluksella;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..